

c. Bu grupları oluşturan cümlelerin numaralarını "a" etkinliğindeki tablonun ilk sütununa yazınız.

ç. Defterinize virgülün öğrendiğiniz işlevlerine yönelik birer cümle yazınız.

7. ANLATALIM

a. Aşağıdaki cümlede altı çizili ifadenin işlevini fark etmeye çalışınız. "Türküler söylemek" ile "türküler de söylemek" arasındaki farkı aşağıya yazınız.

- O akşam dedem türküler de söylemişti.

"Türküler de söylemek" teki de bağlaçtır, "ayrıca/başka şeylerin yanında" anlamı katar. "Türküler söylemek" yalnızca eylemi belirtir; "türküler de söylemek" başka şeylerle birlikte türküler de söylendiğini gösterir.

b. Aşağıdaki cümleyi sesli okuyunuz, ardından altı çizili ifadeyi çıkarıp cümleyi tekrar okuyunuz. Cümlede geçen altı çizili ifadenin işlevini arkadaşlarınızla tartışınız.

- Türkülerde neşe, keder, umut var.

"Türkülerde"deki -de bulunma hâli ekidir; "türkülerin içinde/türkülerde" anlamı verir.

c. Öğrendiklerinizden hareketle aşağıdaki cümlelerde altı çizili ifadelerin yazımındaki farkı belirleyip söyleyiniz.

- Öğretmen, kardeşime kitap da hediye etmiş.
- Kitapta güzel bilmeceler var.

Farklılıklar:

"Öğretmen, kardeşime kitap da hediye etmiş." → da bağlaç, ayrı yazılır ("ayrıca").

"Kitapta güzel bilmeceler var." → -ta bulunma hâli eki, bitişik yazılır.

ç. Okuduğunuz metinden ayrı yazılan "da/de" ve bitişik yazılan "-da/-de/-ta/-te" örnekleri bulunuz. Bu örneklerin yer aldığı birer cümleyi defterinize yazınız ve bunların neden ayrı ya da bitişik yazıldığını arkadaşlarınızla tartışınız.

Metinden örnekler:

Ayrı yazılan da/de: "Bunlar gibi birçok söz dilime işlemiş, bugün de kullanmaya devam ediyorum."

Bitişik -da/-de/-ta/-te: "Çocukluğumda duyup gördüklerim, bugün hayatıma renk ve ışık katmaya devam ediyor."

GÖREVİMİZİ BİLELİM!

- Bir kelimenin anlamını merak ettiğinizde ilk başvurduğunuz kaynak ne olur?

TDK Güncel Türkçe Sözlük (çevrim içi ya da basılı).

Kütüphaneler, güvenilir genel ağ

- Bir sözlük acaba hangi bölümlerden oluşur?

Kapak, içindekiler, önsöz/kullanım kılavuzu, kısaltmalar-işaretler, A-Z sözlük maddeleri, ekler/kaynakça.

adresleri, öğretmenleriniz ve konuya

- Sözlük türleri nelerdir?

Genel Türkçe sözlük, çeviri sözlüğü (Türkçe-İngilizce vb.), terimler sözlüğü, deyimler-atasözleri sözlüğü, eş ve zıt anlamlılar sözlüğü, etimoloji sözlüğü, ağız/lehçe sözlüğü, resimli çocuk sözlüğü.

dair bilgi sanırdı olan büyükleriniz vb. kaynaklardan ulaşabileceklerinizi belir-

leyiniz. Bu kaynaklardan yararlanarak farklı sözlük türlerine yönelik metinler bulmak amacıyla araştırma yapınız. Araştırmanız sırasında yukarıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

Araştırma süreciniz boyunca gerekli gördüğünüz noktaları defterinize not alınız. Ulaştığınız kaynaklardan yeterli bilgiye erişemediğinizi düşünüyorsanız farklı kaynakları araştırmanıza dâhil edebilirsiniz.